

ข่าว เศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

โทร. 0-2628-2847 โทรสาร 0-2628-2846 www.nesdb.go.th e-mail : pr@nesdb.go.th

เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสแรก ปี 2559

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขอรายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสแรกปี 2559 ซึ่งมีความเคลื่อนไหวทางสังคมที่สำคัญในเชิงบวกทั้งในด้านการจ้างงานโดยรวม รายได้และผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินดีขึ้น ความร่วมมือภาครัฐเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาลพิษหมอกควันได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ยังมีความเคลื่อนไหวทางสังคมที่ต้องติดตามเฝ้าระวังเพื่อบรรเทาผลกระทบของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นทั้งการจ้างงานภาคเกษตรกรรมที่ลดลงเนื่องจากผลกระทบจากภาวะภัยแล้ง จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกและไข้หวัดใหญ่ที่เพิ่มขึ้น การเกิดอุบัติเหตุจากรถทางบกที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในช่วงเทศกาล การกำกับดูแลการโฆษณาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กให้เหมาะสม รวมทั้งการเร่งแก้ไขปัญหาและจัดการผลกระทบจากภัยแล้งให้กับเกษตรกรและภาคการเกษตรโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

การจ้างงานและรายได้เพิ่มขึ้นเล็กน้อย อัตราการว่างงานอยู่ในระดับต่ำ

ในไตรมาสแรกปี 2559 ผู้มีงานทำมีจำนวน 37,684,243 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.2 จากช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว โดยการจ้างงานภาคเกษตรลดลงร้อยละ 2.7 เนื่องจากได้รับผลกระทบจากภาวะภัยแล้งในช่วงที่ผ่านมา ส่วนการจ้างงานภาคนอกเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 ตามการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยเฉพาะสาขาการผลิตอุตสาหกรรม ก่อสร้าง ขนส่ง และบริการท่องเที่ยว โดยผู้ว่างงานมีจำนวน 369,893 คน อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 0.97 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 0.94 เมื่อไตรมาสแรกปี 2558 ค่าจ้างแรงงานที่ไม่รวมผลตอบแทนอื่นๆ และค่าล่วงเวลาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.14 ค่าจ้างแรงงานภาคเอกชนแท้จริงที่ไม่รวมผลตอบแทนอื่นๆ และค่าล่วงเวลาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.64 ผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 โดยผลิตภาพแรงงานภาคเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 และผลิตภาพแรงงานภาคนอกเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.2

สำหรับประเด็นเฝ้าระวังที่มีผลกระทบต่อการทำงานและรายได้ของแรงงาน ได้แก่ (1) ผลกระทบจากสถานการณ์ภัยแล้งที่รุนแรงในช่วงที่ผ่านมายังคงต้องติดตามมาตรการและการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องแม้ว่าจะได้มีการคาดการณ์ว่าปรากฏการณ์เอลนีโญจะลดระดับความรุนแรงและเข้าสู่ภาวะปกติภายในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคมศกนี้ (2) การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกแบบช้าๆ และการชะลอการเติบโตของเศรษฐกิจประเทศเพื่อนบ้านและประเทศจีนที่เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย โดยเฉพาะการส่งออกสินค้า

ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาสแรกปี 2559

	2558	2558				2559
	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
กำลังแรงงานรวม (ล้านคน)	38.5	38.3	38.4	38.7	38.7	38.3
1. ผู้มีงานทำ (ล้านคน)	38.0	37.6	37.8	38.3	38.4	37.7
(%YoY)	-0.2	-0.5	-0.2	-0.2	0.3	0.2
1.1 ภาคเกษตร (%YoY)	-3.6	-4.4	-5.8	-3.8	-0.7	-2.7
1.2 นอกภาคเกษตร (%YoY)	1.6	1.3	2.6	1.7	0.8	1.5
2. จำนวนผู้ว่างงาน (ล้านคน)	0.3	0.4	0.3	0.4	0.3	0.4
อัตราการว่างงาน (%)	0.88	0.94	0.88	0.92	0.8	0.97
3. แรงงานรอฤดูกาล (ล้านคน)	0.2	0.3	0.3	0.1	0.1	0.3
สัดส่วนต่อกำลังแรงงาน (%)	0.5	0.8	0.8	0.2	0.2	0.7

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ที่ใช้แรงงานเข้มข้น เช่น ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ยางพารา เครื่องนุ่งห่ม ที่อาจจะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยน การจ้างงานโดยการลดชั่วโมงการทำงานลงหรือการขอใช้มาตรา 75 ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (3) ปัญหาการกีดกันทางการค้าจากการทำประมงผิดกฎหมายและปัญหาแรงงานบังคับที่ส่งผลต่อการส่งออก ของธุรกิจประมงและธุรกิจแปรรูปสัตว์น้ำ แม้จะยังไม่พบความรุนแรงในการเลิกจ้างแรงงานในสาขาประมง และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง แต่เห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการอย่างเต็มที่ในการขจัดการทำ ประมงผิดกฎหมายและการแก้ไขปัญหาแรงงานบังคับในภาคประมงตามมาตรฐานสากล โดยการบังคับใช้ กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อบรรลุเป้าหมายการส่งเสริมการทำประมงที่ยั่งยืนของสหภาพยุโรปต่อไป และ (4) จากการที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการเพิ่มอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน 5 กลุ่มอุตสาหกรรม 20 สาขา ควรติดตามการบังคับใช้ค่าจ้างมาตรฐานฝีมือกับสถานประกอบการอย่างเข้มงวด และสนับสนุน อำนวย ความสะดวกให้แก่แรงงานในการเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมฝีมือแรงงาน รวมถึงการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เพื่อที่ แรงงานจะได้มีความตื่นตัวในการพัฒนาฝีมือแรงงานให้ได้รับค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้นและจะส่งผลต่อ การยกระดับผลิตภาพการผลิตของประเทศ

สภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่กระทบต่อสุขภาพแรงงาน ในปี 2558 แรงงาน ไทยได้รับบาดเจ็บและประสบอุบัติเหตุจากการทำงานร้อยละ 13 ของผู้มีงานทำ ลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 13.9 ในปี 2557 โดยแรงงานนอกระบบมีปัญหาสุขภาพทั้งได้รับบาดเจ็บและมีความไม่ปลอดภัยในการทำงาน สูงกว่าแรงงานในระบบ ประชากรวัยแรงงานมีปัญหาเรื่องกระดูกและกล้ามเนื้อมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็น 62.94 ต่อประชากรแสนคนในปี 2557 จาก 28.5 ต่อประชากรแสนคนในปี 2553 และมีแนวโน้มป่วยเป็นโรคอ้วน โรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการบาดเจ็บจากการทำงานจากการอยู่ในอิริยาบถไม่เหมาะสม เป็นเวลานาน มีกิจกรรมทางกายน้อย รวมถึงยังพบปัญหาสุขภาพจิตซึ่งมีอัตราเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายสูง ทั้งนี้ สภาพแวดล้อมการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยเสี่ยงทางสังคมที่เป็นตัวกำหนดสุขภาพของแรงงานไทย ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจึงได้ร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพของแรงงาน

ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะไข้หวัดใหญ่ และโรคไข้เลือดออกยังคงเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ในไตรมาสแรกปี 2559 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมเพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 ร้อยละ 17.6 โดยผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่เพิ่มขึ้นร้อยละ 43.8 ผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 97.4 อีกทั้งยังต้อง เฝ้าระวังการระบาดของโรคติดต่อทางอาหารและน้ำ และสถานการณ์เด็กจมน้ำช่วงปิดเทอม รวมทั้งต้องเฝ้า ระวังการเจ็บป่วยและเสียชีวิตจากโรคลมแดดในช่วงอากาศร้อนจัดเดือนมีนาคม-เมษายนของทุกปี

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่ลดลง แต่ยังเฝ้าระวังในกลุ่มคนรุ่นใหม่สูบบุหรี่มากขึ้น ในไตรมาสแรก ปี 2559 ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมูลค่า 39,854 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกัน ของปี 2558 ร้อยละ 1.8 ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคบุหรี่มีมูลค่า 15,706 ล้านบาท ลดลงจากไตรมาส เดียวกันของปี 2558 ร้อยละ 2.5 แต่ต้องเฝ้าระวังกลุ่มเยาวชนที่มีการดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่เพิ่มขึ้น และ อายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกของกลุ่มเยาวชนที่สูบบุหรี่เป็นประจำลดลงอย่างต่อเนื่อง

ประชากรไทยอ่านหนังสือและใช้เวลาอ่านหนังสือมากขึ้น ผลสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าประชากรไทยอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2546-2558 แม้ว่าประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป อ่านหนังสือลดลงเมื่อเทียบกับในปี 2556 โดยมีอัตราการอ่านหนังสือลดลงจากร้อยละ 81.8 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 77.7 ในปี 2558 แต่เวลาเฉลี่ยที่ใช้อ่านหนังสือเพิ่มขึ้นจาก 37 นาทีต่อวันในปี 2556 เป็น 66 นาทีต่อวันในปี 2558 โดยกลุ่มเด็กวัย 6-14 ปีและกลุ่มเยาวชนวัย 15-24 ปี มีอัตราการอ่านหนังสือสูงถึง

ร้อยละ 90.7 และ 89.6 ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากมีการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านร่วมกันในหลายภาคส่วนในโอกาสที่กรุงเทพมหานครได้รับเลือกเป็นเมืองหนังสือโลกในปี 2556 ขณะที่เด็กเล็กอายุต่ำกว่า 6 ปี อ่านหนังสือเองหรือมีผู้ใหญ่อ่านให้ฟังมีอัตราการอ่านเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 58.9 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 60.2 ในปี 2558 และเวลาเฉลี่ยที่ใช้อ่านหนังสือนอกเวลาเรียนเพิ่มขึ้นจาก 27 นาทีต่อวันในปี 2556 เป็น 34 นาทีต่อวันในปี 2558

การพัฒนาคนไทยให้มีทักษะด้านวิทยาศาสตร์และการวิจัยเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้แบบสะเต็ม (STEM) ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (S) เทคโนโลยี (T) วิศวกรรมศาสตร์ (E) และคณิตศาสตร์ (M) เข้าด้วยกัน ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต เน้นประยุกต์ใช้ในการทำงาน เพื่อเพิ่มทักษะพื้นฐานให้คนไทยสามารถอยู่ได้ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง เป็นแนวทางของการสร้างแรงงานที่มีศักยภาพในอนาคต และการผลิตกำลังคนทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีให้สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

คดีอาญาโดยรวมลดลง สถานการณ์ยาเสพติดมีแนวโน้มดีขึ้น คดีอาญาโดยรวมไตรมาสแรกปี 2559 ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 ร้อยละ 20.5 โดยคดีชีวิตร่างกาย เพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ลดลงร้อยละ 8.9 และ 8.7 ตามลำดับ และคดียาเสพติดยังคงมีสัดส่วนมากที่สุดร้อยละ 80.3 ของคดีอาญารวม ลดลงร้อยละ 22.9 เป็นผลจากการดำเนินการป้องกันและปราบปรามที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ยังคงต้องมีมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง

การเร่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการสร้างวินัยการใช้รถใช้ถนนอย่างจริงจังและต่อเนื่องปี การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกและมีผู้เสียชีวิตในไตรมาสแรกปี 2559 เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2558 ร้อยละ 11.9 และ 14.9 ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ 2559 พบการเกิดอุบัติเหตุและมีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นจากช่วงเทศกาลสงกรานต์ปี 2558 ร้อยละ 2.2 และ 21.4 โดยมีผู้เสียชีวิตเพิ่มสูงสุดในรอบ 10 ปี แม้ว่าได้มีการกำหนดมาตรการที่เข้มข้นทั้งในด้านการเฝ้าระวัง การป้องกัน และการประชาสัมพันธ์เพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุทางถนน จึงต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาที่ต้นทางโดยให้ชุมชนร่วมคิด แก้ไข เร่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสร้างจิตสำนึกของผู้ขับขี่ให้มีความรับผิดชอบต่อชีวิตตนเองและผู้อื่น การมีวินัยจราจรและเคารพกฎหมายตั้งแต่ระดับบุคคลโดยเริ่มตั้งแต่เด็กและเยาวชนสู่ระดับครอบครัว สถาบันการศึกษา ขยายไปจนถึงเครือข่ายทางสังคม

การร้องเรียนสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้น และความจำเป็นของการกำกับดูแลการโฆษณาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ผู้บริโภคร้องเรียนผ่านสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.1 และร้องเรียนบริการกิจการโทรคมนาคมผ่านสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 80.9 จากการเปลี่ยนผ่านระบบ 2G เป็น 3G ขณะที่การโฆษณาอาหารและเครื่องดื่มในช่วงรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กยังมีเนื้อหาไม่เหมาะสมที่อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม การบริโภคที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านโภชนาการและสุขภาพเด็ก

ความร่วมมือประชารัฐเป็นแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษหมอกควันได้อย่างยั่งยืน การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนซึ่งเกิดขึ้นทุกปี มีสาเหตุหลักมาจากการเผาในที่โล่งในพื้นที่เกษตรและพื้นที่ป่า จากสถิติการเกิดและการดับไฟป่าในภาคเหนือในปี 2558 มีจำนวนครั้งและขนาดพื้นที่

ที่เสียหายเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า และพบว่ามีปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM10) สูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในช่วงเดือนมกราคมถึงเมษายนของทุกปี จึงได้มีการบูรณาการทุกภาคส่วนร่วมมือและสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันในปี 2559 ในมิติเชิงพื้นที่เน้นใช้กลไกเชิงป้องกันควบคุม สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและบังคับใช้กฎหมายเข้มข้น รวมทั้งการทำงานแบบประชารัฐร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา ประชาสังคมและชาวบ้านในพื้นที่ผืนป่าพลังร่วมในการแก้ไขปัญหาหมอกควันได้อย่างยั่งยืน

แรงงานเกษตร: การปรับตัวของเกษตรกรจากภาวะภัยแล้ง

ภัยแล้งเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติ ที่นับวันจะทวีความรุนแรงและเกิดขึ้นบ่อยครั้งในหลายพื้นที่ของประเทศ ได้ส่งผลให้ภาคการเกษตรของไทยที่มีประชากรประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศ และส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีความเปราะบางโดยมีสัดส่วนคนจนมากที่สุด แรงงานเกษตรร้อยละ 69 มีอายุ 40 ปีขึ้นไป และกว่าร้อยละ 70 มีการศึกษาระดับประถมและต่ำกว่า ทำให้มีข้อจำกัดในการรับมือกับผลกระทบจากภัยแล้งที่เกิดขึ้น ซึ่งจะซ้ำเติมต่อปัญหาความยากจนและคุณภาพชีวิต

ภาวะภัยแล้งส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภาคการเกษตร ในปี 2558 หดตัวร้อยละ 3.8 ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตรที่ลดลงอย่างต่อเนื่องเป็น 113.65 ในเดือนมีนาคม 2559 จาก 119.9 ในเดือนเดียวกันของปี 2557 และดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา ลดลงจาก 147.96 เป็น 134.07 ในช่วงเวลาเดียวกัน ส่งผลให้การจ้างงานภาคเกษตรลดลงกว่า 460,000 คน ลดลง ร้อยละ 3.6 ขณะที่ผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี 2558 พบว่ารายได้ของครัวเรือนด้านเกษตร (ผู้ถือครองทางการเกษตรทั้งเจ้าของและผู้เช่า ผู้ทำประมง ป่าไม้ฯ และคนงานเกษตร) เปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยโดยมีรายได้ที่ลดลงหรือเพิ่มขึ้นไม่ถึงร้อยละ 1 ขณะที่มีรายจ่ายและหนี้สินเพิ่มขึ้นมากเมื่อเทียบกับปี 2556 โดยเฉพาะคนงานเกษตรมีหนี้สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.3

มาตรการแก้ไขปัญหาและจัดการผลกระทบจากภัยแล้ง รัฐมีมาตรการทั้งในด้าน (1) การป้องกันความเสี่ยงก่อนจะเกิดขึ้น อาทิ การให้ข้อมูลความรู้สถานการณ์น้ำ การลดการปลูกข้าวนาปรัง การจัดเตรียมแหล่งน้ำกักเก็บน้ำ โครงการประกันภัยข้าวนาปี (2) การช่วยเหลือบรรเทาผลกระทบ อาทิ การแจกจ่ายน้ำ การให้เงินชดเชยรายได้ การลดค่าใช้จ่ายทั้งในด้านต้นทุนการผลิตและค่าครองชีพ การดูแลสุขภาพและความปลอดภัยที่เป็นผลกระทบจากภัยแล้ง และ (3) การสนับสนุนให้เกิดการแก้ไขปัญหา อาทิ การอบรมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อปรับเปลี่ยนอาชีพอื่น การจ้างงานแรงงานเกษตร การให้สินเชื่อเพื่อปรับการผลิตและการพัฒนาที่เหมาะสม การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ ในปี 2558/59 รัฐมีแนวทางในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาในระยะยาวมากขึ้น โดยเน้นส่งเสริมการปรับปรุงเทคนิคการผลิตด้านการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรปรับตัวและรับมือกับความเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในระยะยาว

แม้ภาวะภัยแล้งจะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบแต่ในด้านบวกก่อให้เกิดการปรับตัวและการพัฒนา ซึ่งครอบคลุมไปถึงการยกระดับศักยภาพในการผลิตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างยั่งยืน โดยชุมชนและเกษตรกรได้มีการปรับตัวที่สำคัญ ได้แก่ (1) การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ให้สอดคล้องกับชุมชน/ท้องถิ่น (2) การเลื่อนเวลาการเพาะปลูก และปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชใช้น้ำน้อย ตลอดจนการปรับเปลี่ยนเทคนิคหรือวิธีการผลิต (3) การแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างรายได้เสริม และ (4) การปรับปรุงดิน อนุรักษ์ป่า และสิ่งแวดล้อมเพื่อลดผลกระทบจากภัยพิบัติและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ แม้จะมีเกษตรกรจำนวนหนึ่งที่สามารถปรับตัวได้ แต่ยังมีเกษตรกรอีกจำนวนมากที่ยังต้องการการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โดยมาตรการที่เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การรวมกลุ่มสร้างอาชีพเสริมในชุมชน การสนับสนุนด้านการตลาดรองรับการทำอาชีพเสริม และการให้ความรู้การผลิตและการแปรรูปสินค้าเพื่อสร้างรายได้

การดำเนินงานที่สำคัญในระยะต่อไป มีดังนี้

1. **แนวทางการเตรียมความพร้อมและเพิ่มศักยภาพของเกษตรกร** ควรครอบคลุมในประเด็นสำคัญดังนี้ ระยะสั้น (1) การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยการกำหนดโครงการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่มีลักษณะยืดหยุ่น สอดคล้องกับช่วงเวลา พื้นที่ การเข้าถึงของกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ การให้ความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรและสนับสนุนการวางแผนการปรับตัวควบคู่กับแหล่งเงินทุนเพื่อลดโอกาสการขาดทุน (2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนอย่างเป็นระบบในการบริหารจัดการน้ำ โดยการสร้างความตระหนักรู้ถึงผลกระทบจากภาวะภัยแล้งหรือภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีการใช้น้ำโดยยึดหลัก 3 R (Reduce, Reuse, Recycle) สร้างแรงจูงใจให้ภาคธุรกิจร่วมแก้ไขปัญหามาตรฐานน้ำอย่างมีคุณภาพ ตลอดจนส่งเสริมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ระยะกลาง/ยาว (1) การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรเพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศในระยะยาว โดยสนับสนุนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านเทคนิควิธีการผลิตใหม่ระหว่างกลุ่มเกษตรกร เพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตในภาคเกษตรสำหรับพื้นที่ประสบภัยแล้งซ้ำซาก ปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรให้มีศักยภาพเพียงพอเพื่อรองรับปัจจัยเสี่ยง สนับสนุนเกษตรกรก้าวหน้า (smart farmer) เพื่อเป็นต้นแบบและสร้างความเชื่อมโยงการผลิตกับเกษตรกรรายย่อยให้เกิดการจ้างงานในชุมชนและมีความสามารถในการแข่งขัน และ (2) การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน โดยบูรณาการและมีกลไกในการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการเกิดภัยแล้ง วางแผนรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมอย่างเป็นระบบโดยสร้างโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน การปรับวิถีชีวิตและรูปแบบ/เทคนิคในการประกอบอาชีพ เพื่อความเปราะบางต่อความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

2. **การเร่งดำเนินการพัฒนาและสนับสนุนการศึกษาด้านสะเต็ม (STEM) ตามนโยบายของรัฐบาล** ซึ่งได้กำหนดให้มีการดำเนินงานทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา อาทิ (1) จัดตั้งศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ และศูนย์ในระดับภาคจำนวน 13 ศูนย์ (2) กำหนดเป้าจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษาปีการศึกษา 2559 ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวม 2,250 โรงเรียน และกลุ่มครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีในโรงเรียนเป้าหมาย 17,220 คน (3) ให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนในการสร้างความเชื่อมโยงองค์ความรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์ให้นักเรียน พัฒนาคู่มือและบุคลากรทางการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 4,000 คน และ (4) ดำเนินโครงการอาชีวศึกษาฐานวิทยาศาสตร์นำร่องใน 5 วิทยาลัยอาชีวศึกษา และปรับปรุงหลักสูตรการสอนและการประเมินของอาชีวศึกษาปกติให้อีกกับสะเต็มศึกษามากขึ้น และในส่วนของนอกระบบการศึกษา กำหนดให้นำ “สะเต็ม” ไปใช้กับประชากรที่กำลังเข้าสู่ตลาดแรงงานและที่อยู่ในตลาดแรงงาน และผลิตกำลังคนที่มีทักษะด้านสะเต็มและอาชีพตัวอย่าง 10 สาขาแห่งอนาคตโดยจะนำเรื่อง 10 อาชีพตัวอย่างมาให้ความรู้และสร้างแรงบันดาลใจ รวมทั้งการยกระดับการลงทุนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการผลิตกำลังคนด้านสะเต็มศึกษา

3. **การลดการตีตลาดฮออล์และการสูบบุหรี่ในกลุ่มคนรุ่นใหม่** โดยการบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องตีตลาดฮออล์และผลิตภัณฑ์ยาสูบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง การรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องตีตลาดฮออล์และบุหรี่อย่างต่อเนื่องเพื่อลดนักสูบและนักตีตลาดใหม่และ

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น อาจเสริมด้วยมาตรการอื่นๆ เช่น การรณรงค์ผ่านสื่อมวลชนให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ที่คำนึงถึงบริบทและภูมิสังคมเป็นสำคัญ โดยมีเนื้อหาการรณรงค์ที่ครอบคลุมทั้งด้านพิษภัยของยาสูบและการบังคับใช้กฎหมาย การให้ความสำคัญกับบุหรี่ยุคใหม่ โดยใช้มาตรการที่ไม่แตกต่างจากบุหรี่โรงงานทั้งด้านภาษี ขนาดภาพคำเตือน การเฝ้าระวังในการบริโภคบุหรี่ลักลอบเข้ามาหรือผลิตภัณฑ์ที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบ หรือการพิจารณาการออกกฎหมายของบุหรี่แบบเรียบเพื่อให้คำเตือนบนซองบุหรี่สามารถมองเห็นได้อย่างเด่นชัดขึ้น

4. การกำกับดูแลการโฆษณาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กให้มีความเหมาะสม โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องมีการเฝ้าระวังและร่วมกันพิจารณาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการโฆษณาในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนให้มีความเหมาะสม ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาภาวะโภชนาการเกินและการเจ็บป่วยเรื้อรังจากอาหารไขมันสูงของเด็กที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน นอกจากนี้ ควรส่งเสริมผู้ผลิตให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กและมีส่วนร่วมในการผลิตอาหารและเครื่องดื่มที่ดีต่อสุขภาพเด็กและผู้บริโภค

5. การปลูกฝังให้รักการอ่านเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการในเด็กปฐมวัย โดยการส่งเสริมการอ่านในครอบครัว การให้ผู้ใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญในการอ่านให้เด็กเล็กฟังตั้งแต่วัยทารกหรือแรกคลอดหรือให้เด็กอ่านหนังสือเองอย่างน้อยวันละ 15-30 นาที โดยให้ความสำคัญกับการเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก รวมทั้งการจัดการปัจจัยแวดล้อมในครอบครัว ชุมชนที่เอื้อต่อการอ่านของเด็กโดยเฉพาะเด็กเล็กวัย 0-3 ปี เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะและการพัฒนาการที่ดีเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตในช่วงวัยต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

30 พฤษภาคม 2559

ตัวชี้วัดภาวะสังคม

องค์ประกอบหลัก	57	58	2557				2558				2559	
	ทั้งปี	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	
1. การมีงานทำ^{1/}												
กำลังแรงงาน (พันคน)	38,576	38,548	38,454	38,442	38,811	38,598	38,279	38,404	38,767	38,744	38,312	
%YOY	-0.2	-0.07	-0.12	-0.89	0.35	-0.20	-0.45	-0.10	-0.1	0.4	0.1	
การมีงานทำ (พันคน)	38,077	38,016	37,812	37,815	38,421	38,262	37,612	37,752	38,330	38,371	37,684	
%YOY	-0.4	-0.16	-0.40	-1.18	0.27	-0.14	-0.53	-0.17	-0.2	0.3	0.2	
ผู้ว่างงาน (พันคน)	322.7	340.6	341.1	385.7	326.6	237.3	361.3	336.1	356.0	308.8	369.9	
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	0.80	0.88	0.89	1.00	0.84	0.61	0.94	0.88	0.92	0.8	0.97	
การทำงานต่ำระดับ (พันคน)	256.3	272.5	277.9	258.1	245.1	244.1	281.2	277.2	250.9	280.8	292.9	
2. สุขภาพและการเจ็บป่วย												
จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวัง (ราย) ^{2/}												
- หัด	1,184 (-55.3)	1,015 (-14.3)	340	321	313	210	224	236	276	279	316	
- ไข้กาฬหลังแอ่น	14 -	25 (78.6)	4	3	2	5	4	6	9	6	5	
- ใช้สมองอักเสบ	594 (-17.8)	632 (6.4)	140	143	153	158	164	144	178	146	182	
- อหิวาตกโรค	12 (50.0)	108 (800.0)	2	2	6	2	2	2	4	100	41	
- มือ เท้า และปาก	65,835 (42.7)	41,392 (-37.1)	9,662	19,732	27,792	8,649	9,217	7,771	14,594	9,810	8,906	
- บิด	8,106 (-15.4)	7,042 -13.1	2,326	2,261	2,050	1,469	1,804	1,956	1,774	1,508	1,694	
- ปอดอักเสบ	200,710 (8.2)	216,959 (8.0)	60,599	38,215	56,775	45,121	56,556	42,176	57,754	60,473	56,376	
- มีหูด	2,263 (-27.1)	2,151 (-49.4)	393	462	774	634	283	393	723	752	391	
- ใช้เลือดออก	40,999 (-73.5)	144,952 (53.6)	4,953	8,222	16,554	11,270	7,538	24,409	60,768	52,237	14,885	
- ใช้หัวัดใหญ่	74,065 (68.6)	77,926 (52.1)	30,899	11,178	16,146	15,842	24,206	10,840	18,397	24,483	34,817	
- พิษสุนัขบ้า	6 (20.0)	5 (-16.6)	2	1	2	1	1	1	2	1	3	
อัตราตายด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สำคัญ ต่อประชากร 100,000 คน												
- ความดันโลหิตสูง	11.0 (37.5)	n.a.	ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลเป็นรายไตรมาส									
- หัวใจขาดเลือด	27.8 (3.3)	n.a.										
- หลอดเลือดสมอง	38.7 (7.2)	n.a.										
- เบาหวาน	17.5 (17.4)	n.a.										
- มะเร็งและเนื้องอกทุกชนิด	107.9 (3.0)	n.a.										
3. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน												
- ผู้เสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุทางบก (ราย)	5,998	6,271	1,884	1,577	1,285	1,625	1,623	1,533	1,322	1,793	1,871	
- คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ (คดี)	23,916	25,602	5,884	6,024	5,904	6,313	6,210	6,724	5,947	6,721	5,659	
- คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (คดี)	46,722	48,770	11,706	11,853	11,845	11,690	11,214	12,850	12,926	11,780	10,236	
- คดียาเสพติด (ราย)	384,644	279,266	95,095	102,728	98,838	91,711	83,963	67,015	64,375	63,913	64,753	
4. การคุ้มครองผู้บริโภค^{3/}												
4.1 จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)												
- กรณีสัญญา/ อสังหาริมทรัพย์	2,571	2,875	287	843	805	636	632	753	742	748	727	
- กรณีสินค้าและบริการทั่วไป	2,352	2,552	254	682	752	664	572	726	614	640	704	
- กรณีโฆษณา	1,515	2,552	131	621	519	244	260	272	253	334	457	
- กรณีกฎหมาย	69	6	10	15	39	5	4	1	1	0	25	
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	131	566	0	0	0	131	54	159	177	176	120	
4.2 การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	38,701	49,708	3,410	10,804	12,703	11,784	12,293	12,300	12,865	12,250	11,666	

ที่มา: 1/ รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
2/ สำนักกระบวนคดีอาญา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
3/ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี